

Onun böyük sənət dünyası

Tamaşaçılar onu bir-birindən maraqlı, həzin, qayğılı rollarda görüb tanıdılar. Bu dünyanı tərk etdiyi gündən illər ötsə də, bir zamanlar lent yazılarına köçürülmüş, sevə-sevə ifa etdiyi o rollar Xalq artisti Barat Şəkinskayanı yaddaşlarda saxlayır.

Bəlkə də səhnə, ekran ömrü verdiyi obrazlardan daha maraqlı, daha keşməkeşli həyat yolu keçib Barat Şəkinskaya. O, qədim və gözəl Şuşada xan zadə olaraq dünyaya göz açıb. Ata babası, çar zabiti, polkovnik Süleyman xan, Şəki xanı Səlim xanın oğlu, sonuncu Şəki xanı Hüseyn xanın qardaşı olub. Həm də Qarabağ xanı İbrahimxəlil xanın nəvəsi olan atası Həbib xan çar Rusiyası zamanında Zəngəzur qəzasının Dığ nahiyəsində polis pristavı vəzifəsində çalışıb. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə Zəngəzur qəzasının rəisi işləyib. Zəngəzurun Akara, Muradxanlı, Novruzlar kəndləri Həbib xana məxsus olub.

Barat Şəkinskayanın ana tərəfi də əsilzadə idi. Anası Ağca xanım bəy qızı olub. Ana nənəsi Gövhər xanım Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin əmisi qızı idi.

Barat xanım ilk təhsilini Şuşada alıb. Birinci dəfə səhnəyə də bu şəhərdə çıxıb. 1920-ci ildə Şuşada göstərilən "Şəbih" tamaşasında Səkinənin rolunu ifa edib.

1920-ci il 28 aprel işğalı ilə Barat Şəkinskayanın qayğısız günləri də bitib. Azərbaycanın bir çox qabaqcıl, vətənsəvər övladı kimi, Həbib xan da evindən didərgin düşüb. Sovet hökumətinin təqiblərindən qaçmaq məcburiyyətində qalan Həbib xan iki kiçik qızını və hamilə həyat yoldaşını qayınanasına tapşırıb. Fərsət tapan kimi onları da öz yanına aparmaq ümidi ilə vətəninə tərk edib. Yalandan xəbər yayıblar ki, Həbib xan qətlə yetirilib. Həbib xanın adamları fikirləri yayındırıb onun ailəsinə Arazdan İrana keçirməli idi. Amma bu gediş baş tutmayıb.

Anası bu dəfə Gəncədə yaşayan bacısı Rəxşəndə xanıma xəbər göndərib. Rəxşəndə xanım öz adamlarını yollayıb onları Gəncəyə apardı. 1923-cü ildən Barat xanım anası, bacı-qardaşı ilə birgə bu şəhərdə yaşamağa başlayıb. Həmin il sentyabrın 1-də Gəncədəki 2 sayılı birinci dərəcəli qız məktəbinə gedib. 1927-ci ildə Gəncədə Pedaqoji məktəbə daxil olub. Tələbəlik illərində məktəbin və şəhərin müxtəlif dram dərnəklərində həvəskar aktrisa kimi səhnəyə çıxıb. 1929-cu il sentyabrın 18-də Gəncə Həmkarlar İttifaqının "Fəhlə klubu"nda aktrisa kimi işə başlayıb. Həmin vaxtlar "Fəhlə klubu"nun direktoru, Gəncədə tanınmış həvəskar aktyor və rejissor Mir İbrahim Həməzəyev ona dəlicəsinə aşiq olub. Barat xanım onu sevsə də, anası qızının artistlə ailə qurmasına razı olmayıb. On altı yaşlı Barat xanım onun sözüünə baxmayıb. 1931-ci ilin iyulunda Mir İbrahim Həməzəyevlə ailə qurub. 1932-ci il mayın 3-də onların övladı dünyaya gəlib. Körpəyə "Od gəlini"nin qəhrəmanı Solmazın şərəfinə bu adı veriblər.

Bu evlilik iki il sonra bitib. Barat xanım Mir İbrahim Həməzəyevin xəyanətini bağışlamayıb. Onunla qarşılaşmamaq üçün 1935-ci ildə işdən çıxıb. Qızı Solmazı anasına tapşırıb, tibb təhsili almaq üçün Bakıya yollanıb.

Bakıda bir gün vaxtilə eyni dərnəkdə çalışdığı, Akademik Milli Dram Teatrının rejissoru işləyən Adil İsgəndərovla qarşılaşıb. O, Barat xanımı özünün rejissor

kimi ilk debütü olan "Polad qartal" tamaşasında uşaq rolunu oynamağa dəvət edib. Barat Şəkinskaya Şəfiqə rolunu oynayıb. 1935-ci il sentyabrın 1-də Akademik Milli Dram Teatrının (ovaxtkı Məşədi Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Dram Teatrı) aktyor truppasına qəbul olunub. Tezliklə aktrisa kimi məşhurlaşdı.

1936-cı il avqustun 8-də teatrda rejissor işləyən Şəmsi Bədəlbəyli ilə ailə qurub. Bu evlilik yeddi il davam edib.

Səhnənin şöhrətləndirdiyi, Əməkdar artist adına layiq görülmüş Barat Şəkinskaya Gəncəyə dönüb. Gəncə Dövlət Dram Teatrında ehtiramla qarşılandı. Teatrın baş rejissoru Mehdi Məmmədovun ona qayğısı isə vaxt keçdikcə sevgiyə dönüb. 1944-cü il noyabrın 16-da Barat xanım özündən üç yaş kiçik Mehdi Məmmədovla ailə həyatı qurub.

Ancaq Bakıda yeri görünüb. Gəncədən gələn aktrisanın gözə dəyməməsi Mircəfər Bağirovu da maraqlandırdı. Adil İsgəndərov Barat Şəkinskayanı "Azdrama"ya geri qaytarmağı tapşırıb. Adil İsgəndərov zəng vurub Barat xanımla danışdı. Aktrisa Bakıya dönməsinin artıq mümkünsüzlüyünü, Gəncədə ailə qurduğunu, həyat yoldaşının isə teatrın baş rejissoru olduğunu söyləyib. Adil İsgəndərov bu barədə Mircəfər Bağirova məlumat verib. Mircəfər Bağirov deyib: "Ərini də götürsün, gəlsin bura".

Artıq yalnız Gəncədə deyil, Bakıda da istedadlı rejissor kimi tanınan Mehdi Məmmədovla Barat Şəkinskaya 1944-cü ilin dekabrında Bakıya köçərək teatrda işə başlayıblar. 1946-cı il mayın 29-da oğulları Elçin dünyaya gəlib.

Aktrisanın səhnə yaradıcılığı çox zəngin olub. O, "Göy quş" (Tiltil), "Kral Lir" (Kardeliya), "Romeo və Culyetta" (Culyetta), "Otello" (Dezdemon), "On ikinci gecə" (Viola), "Polad qartal" (Şəfiqə), "Məkr və məhəbbət" (Luiza), "Mehmanxana sahibəsi" (Mirandolina), "Rəqs müəllimi" (Florella), "Günahsız müqəssirlər" (Kruçinina) və başqa tamaşalarda əsas rolların ifaçısı olub.

Barat Şəkinskaya 1940-cı il mayın 4-də, iyirmi dörd yaşında Əməkdar artist, 1949-cu il iyulun 21-də isə Xalq artisti fəxri adlarına layiq görülüb. O, çox gənc yaşlarından bağlandığı sənətə hər zaman böyük ehtiramla yanaşıb. Yaşlandığını hiss etdiyi vaxt səhnədən uzaqlaşmaq qərarına gəlib. Görkəmli sənətkar 1999-cu il yanvarın 14-də səksən dörd yaşında dünyasını dəyişib.

*Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"*